

باز این نوحه چه تمام است

باز این نوحه چه تمام است

باز این نوحه چه تمام است

باز این نوحه چه تمام است

Aşura: Dində Ən Üstün, Məzhəbdən Daha Uca

اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ وَارْحَمْنَا

Ləbbeyk Ya Hüseyin (ə)

بازارچین نوچو حەسەتەم آ

بازارچین نوچو حەسەتەم آ

بازارچین نوچو حەسەتەم آ

بازارچین نوچو حەسەتەم آ

Xüsusi Jurnal:

Aşura Dində

Ən Üstün,

Məzhəbdən

Daha Uca

**İran İslam İnqilabının Ali Rəhbəri
Həzrət Ayətullah Xameneinin
İmam Hüseyin (ə) barədə
baxışları:** Əzadarlıq məclislərinin qədrini
bilin. Bu məclislərdən istifadə
edin. Bu məclisləri ruhən və
qəlbən bir-birinizlə əlaqələr
yaratmaq, o cümlədən də Hüseyin
ibni Əli əleyhissalam, peyğəmbər
ailəsi, İslam və Quran ruhu ilə
daha möhkəm bağlanmaq üçün
dəyərləndirin.

 İran İslam Respublikasının Naxçıvandakı
Baş Konsulluğunun Mədəniyyət Attaşeliyi

Allahın adı ilə

Ön Söz

Böyük və əbədi Aşura hərəkəti əvvəldən bu günə qədər və bəşəriyyətin xilaskarının zühuruna qədər azadlıq və hürriyyət mənbəyi olmuşdur və olacaqdır. Haqqpərvər və haqq axtaran hər bir insan azadlığa və ədalətə çatmaq üçün ən azı bu dastanın qaynağını dərk etməlidir. Aşura tarixi bir həqiqəti göstərir ki, imam Hüseyin (ə) və onun vəfali səhabələri despotik, qaniçən bir hökumətə, dünyapərəst və despotik orduya qarşı qiyamları zamanı zalım və azğın insanlara istibdadın rütbə, vəzifə, şərəf və yüksək dərəcə gətirmədiyini, insanlara sadəcə azadlığın vüqar və ləyaqət qazandırdığını öyrətmək üçün bir səhra bölgəsində düşmənlə üz-üzə gəldilər. Müxtəlif dinlərə mənsub bir çox alim və ağsaqqallar Aşura qiyamının fəlsəfi sahəsində araşdırma və tədqiq apararaq bu fikrə gəlirlər ki, İmam Hüseyin (ə) qiyamı ilahi bir qüdrətdən doğulmuşdu və İmam Hüseyin (ə) İslam dinini və Peyğəmbərin (s) şəriətini əbədi saxlamaq niyyətində idi. Bu tədqiqat təsviri və tarixi metoddan istifadə etməklə işlənilib hazırlanmışdır. İmam Hüseyin (ə) qiyamının səbəbləri və onun azad səhabələrinin xüsusiyyətləri ilə bağlı müxtəlif fikir və nəzərləri söylədik ki, bu mətni oxuyan bilməlidir ki, İmam Hüseyin (ə) yolu bir din və ya məzhəbə bağlı deyil, bütün böyük və azad insanlarla əlaqəlidir.

1. Giriş

Kərbəladada ürəkdağlayan bir hadisə baş verdi. Bu mühüm hadisə bir çox ictimai, siyasi və dini hadisələrin mənbəyinə çevrilmiş, bütün ictimai və elmi qruplarla sıx bağlı olmuşdur. İmam Hüseyin (ə) bütün varlığını, o cümlədən yaxın ailəsini tək olan Allahın yoluna həsr etdi və bəşəriyyətin nicatı üçün nurlu hidayət çırağına çevrildi və uca yaradan ona heç kəsə bəxş etmədiyi bir əzəmət bəxş etdi. Bu böyük kamilliyə nail olmaq Allahın dini və şəriətinin işığında mümkündür. Allahın insan və cəmiyyətin səadəti üçün plan və proqramı Allahın tövhidinin hökmranlığını və cəmiyyətə rəhbərlik etməyə layiq olan layiqli bir rəhbərin varlığını gətirir. Həmfikir və sabit dostlara malik olmaq bu məqsədləri arzu olunan və münasib nəticəyə çatdırıa bilər və əlbəttə ki, bu böyük və ilahi iş üçün zəruri ilkin şərtləri təmin edə bilər. Böyük dastan və əbədi Aşura hərəkəti tarixin digər mühüm hadisələri ilə müqayisədə daha çox siyasi təhlilçilərin diqqət mərkəzində olub və onlar bu möhtəşəm hadisəni örnək və nümunə kimi göstərirlər. Niyə siyasi rəhbərlər bu böyük və qəmli hadisəni dünya üçün faciə kimi qeyd edirlər. Bu yazıda Aşura hadisəsi araşdırılaraq təhlil edilmiş və onun digər xalqlara örnək olmasının səbəbi tədqiqat işində çərçivəsində izah edilmişdir.

2. Aşurani Meydana Gətirən Səbəblər

İslamdan sonra baş verən bütün hərəkətlər arasında Aşuranın müsəlmanların unutmadığı və oyaq insanların vicdanında iz buraxdığı yeganə hərəkət olduğunu açıq şəkildə qeyd etmək olar. Aşura onların davranış və hərəkətlərini xeyli

zənginləşdirmişdir. Aşura qiyamı İslam tarixində hicri 61-ci ildə başlayan və indiye qədər davam edən yeganə hərəkətdir. Bəs bu hərəkət niyə yarandı və hələ də davam etməkdədir və azad insanlar bu yolu davam etdirir? Aşura hərəkətinin səbəbləri arasında aşağıdakıları qeyd etmək olar.

A. Dünyapərəstliklə mübarizə

İstənilən ölkənin ağsaqqallarını və elitalarını yüksək hədəflərdən uzaqlaşdıran, öz status və mövqelərini qorumaq üçün tənəzzülə və şəhvətli vəsvəsələrə sürükləyən bir şəkildə dünyaya yönləndirmə insan cəmiyyətlərinin ən təhlükəli və zərərli bəlalarından biridir və bu hər bir insanın sürüşməsi üçün zəmin yaradır. Həzrət Peyğəmbər (s) buyurur: “Bütün günahların mənbəyi dünyapərəstlikdir”. (Üsuli Kafi, 2-ci cild səh. 315, 2022-ci il) İslam dini dünyapərəstliyin əsas səbəbləri olan fəsad və pis əməllərə qarşı güclü mübarizə aparmaqdadır. Dünyapərəstliklə və fitnə-fəsadla mübarizə dini liderlərin, bu yolda mübarizə aparmaq istəyənlərin intellektual prinsiplərindən biri olmalıdır. Həmin onilliyin böyükləri arasında yalnız İmam Hüseyin (ə) bu işi görüb ki, bəlkə dünyapərəstlik axirətpərəstliklə əvəz olunsun. İmam (ə) buyurur: “Dünyada Allahdan qorxandan başqa heç kəs Qiyamət günü əmin-amanlıqda olmaz” (“Biharul-ənvar”, 44-cü cild, səh.192) Başqa yerdə deyirlər: “Qiymətin cənnətdən başqa bir şey deyil, özünü başqa şeyə satma, çünki hamı dünyadan razıdır və (Onun məqsədi ancaq dünyaya çatmaqdır) ucuz bir şeylə kifayətlənir” (Bəlağəl-Hüseyin, səh. 308).

B. Dini Vacibliyin Olması

Azad və imanlı insan fəsad və pis əməlləri gördükdə Qurani-Kərimin əmr be məruf və nəhy əz münkərlə bağlı göstərişlərini icra etməyə borcludur. İslam ümmətinin islahata doğru hərəkət etməsi üçün Seyidüş-Şühəda İmam Hüseyin (ə) yaxşılığa əmr edib, pisləkdən çəkəndirməyi özlərinə borc bilirdi. İmam Hüseyin (ə) buyururlar:

“Mən mənasız, zülmkar və qəddar biri kimi hərəkət etmədim. Daha doğrusu, mən cəddim Muhəmmədin (s) ümmətini islah etmək üçün hərəkət etdim. Yaxşı işlər görməyi əmr edib, pis işlər görməkdən çəkəndirdim. Cəddim Muhəmməd (s) və atam Əli bin Əbi Talib (ə) kimi davrandım. (“Biharul-ənvar”, cild 44, səh. 329).

C. Bənzərsiz Yaradıcını Xatırlamaq

Uca Allah buyurur: “Amma onlardan sonra namazı xarab edən və öz şəhvətlərinin ardınca gedən kəslərin ləyaqətsiz övladları vardır”. Onlar öz azğınlıqlarının (əzabını) tezliklə görəcəklər! (Məryəm surəsi, ayə 59)

Allah-taala açıq-aydın bildirir ki, bəzi insanlar azğınlığa düşürlər və din ağsaqqallarının vəzifəsi insanlara və xüsusən də onların böyüklərinə Vahid Yaradanı xatırlatmaqdır ki, onlar haqq yoldan azmasınlar və İslam ümmətini öz hədəfinə çatdırsınlar.

Yaradandan uzaq olmaq insanı ibadətdən çəkindirir, onu fitnə-fəsad və dünyəvi istəklərə sürükləyir və bu, həvarilərin göstərişlərində səpmalara səbəb olur, məhəbbət və gözəllik yerini fitnə və məhvə aparır.

İmam Hüseyin (ə) buyurur: "Sən olmayanın nəsi var?" Bəs sənə sahib olanda nə yoxdur? O kəs ki, sənin yerinə başqa bir şeyi bəyənilib, ondan razı qalarsa, şübhəsiz ki, ziyana uğramışdır" (Ərəfə duası, "Biharul-ənvar", 98-ci cild, səh.228).

D. İmanı Artırmaq

İmam Hüseyin (ə) sözlərini araşdırdıqda belə başa düşmək olar ki, İmam dövründə İraq əhalisinin çoxu qəlbin dərin biliklərindən və dini mərifətdən məhrum idilər və İmam Hüseyin (ə) belə insanlar haqqında buyurur:

"İnsanlar dünyanın bəndələridir və din ancaq dillərində axır. Ömrü dolu olanda dindar olurlar, böhranlar içində olanda isə həqiqi möminlər az olur" (Biharul-ənvar, cild. 44, səh. 383).

İmam Hüseyin (ə) sözünə əsaslanaraq belə nəticəyə gəlmək olar ki, o dövrdə din həyatda rifah vasitəsi idi və insanlar ilahi imtahana məruz qalmadıqca özlərini dindar hesab edirdilər ilahi imtahan Dini tərkdən öz oyuncaqlarına çevirdilər, bu əsasda İmamın niyyəti onların imanını artırmaq və dinin həqiqi məzmununu ifadə etmək idi. Biz bunu günlərdə görmüşük

İmam Hüseyin (ə) şəhadəti, ondan üz döndərərək döyüşdən uzaq durmağa və İmamın düşmənləri ilə ayaqlaşmağa çalışdılar və o həzrətin şəhadətindən sonra da

onların bəziləri yavaş-yavaş əməldə din və ixlas haqqında düşünməyə üz tutdular. ondan sonrakı üsyanların mənşəyi.Oldu.

E- İnsanları İslam dəyərlərinə yaxınlaşdırmaq

İslam Peyğəmbərinin (s) vəfatından və onun canişinliyi ilə bağlı baş verən dəyişikliklərdən sonra və bundan sonra Peyğəmbərin zamanından olan zaman intervalı artdıqca, din, təqva, din və digər dini mövzular cəmiyyətdən itdi. və başqanlığa can atmaq kimi dini olmayan dəyərlər, Maddilik, təqvadan uzaqlaşma və s. İnsanları dünyagörüşündən çıxarıb onlara axirətini göstərmək üçün cəmiyyətdə bütün sosial, ailəvi, siyasi və iqtisadi ölçülərə malik olan yüksək dindar, təqvalı bir insanın meydana çıxmasının vaxtı çoxdan çatmışdı. Həzrət Peyğəmbər (s) İmam Hüseyin (ə) haqqında buyurur: “Ərşin sağ küncündə yazılmışdır ki, Hüseyin hidayət nuru və nicat gəmisidir” (Səfinə əl-Bəhar, cild 1, səh. 257).

Odur ki, hər bir cəhətdən kamil və kamil olan bir şəxs hərəkət etməlidir ki, onun irəliyə doğru hərəkətində heç bir nöqsan olmasın, xüsusi və yüksək qabiliyyətlə öz dövrünün insanları və gələcək nəsilləri insana tanıtdırsın. başqa bir həyat.Onu kənara qoymamalı və ancaq bu maddi və keçici dünyadan məmnun olmalıdır.

İmam Hüseyin (ə) bu haqda buyurur:

“Uca Allah sən şahidsən ki, etdiyim işləri vəzifə uğrunda mübarizə üçün etmədim. Puç və mənasız dünya üçün etmədim. Dinin nişanələrini aşkar etmək üçün etdim.”

İmam (ə) bu sözlərlə xalqın bütün təbəqələrinin, xüsusən də Kufə ağsaqqallarının vəzifələrini xatırladaraq, işləri islah etmək və Əməvi zalım və zalımları ilə tamamilə mübarizə aparmaq üçün öz dogmatik qətiyyətini bəyan edir. O, öz qiymətli həyatını bu yolda fəda etdi. Çünki İslamın zühurundan və İslam peyğəmbərinin (s) dini əmrlərindən yarım əsr keçdikdən sonra biz müsəlmanlar arasında dinə dair fərqli təsəvvürlərin şahidi oluruq və bu, öz dəyərli həyatını qurban verməkdir. İslam ümməti öz ilkin yolunu itirməkdədir.

V. İmkanlarda və dində tolerantlığın aradan qaldırılması

Tolerantlığın bir mənası var və o, onu rahat qəbul edib bağışlamaq deməkdir. Amma bu iki söz birlikdə işləndikdə eyni məna daşıyır, ayrı-ayrılıqda ifadə olunduqda isə mənaları fərqli olur. Çünki tolerantlıq bir növ biganəlik və təkəbbürdür. Tolerantlığın və bağışlamanın ixtiyar və mərhəmətlə müşayiət olunduğu tolerantlığın əksinə; Başqa sözlə desək, tolerantlıq Samh sözündən olub, bağışlamaq və bir növ kənara çıxmaq deməkdir.

Amma termində tolerantlıq insan tərəfindən qəbul olunmayan və sənədləşdirilməyən hərəkət və fikirlərə müdaxilə etməmək və qarşısını almaq və ya bilərəkdən icazə vermək deməkdir. İslam cəmiyyətlərində tolerantlıq elə normal bir hal almışdır ki, bir çox müsəlmanlar, xüsusilə ağsaqqallar müstəsna və həssas imkanlardan nəinki istifadə etmir, hətta vaxtında iştirak etmirdilər.

Siyasi səhnələrdə İslam cəmiyyətinə ağır və düzəlməz zərbələr vurdular.

Əthər (ə) imamları fürsətlərdən bəhrələnməyi və fürsəti əldən verməyi kədəyə səbəb hesab edirlər. Həzrət Peyğəmbər (s) buyurur: “Peyğəmbər (s) buyurdu: “Üzünə xeyirli bir qapı açılan şəxs fürsətdən istifadə etməlidir, çünki o qapının nə vaxt bağlanacağını bilmir”.

İmam Əli (ə) buyurur: “Fürsət qəm-qüssəyə çevrilməmişdən əvvəl fürsəti qabaqlayın”.

Adi insanlar arasında imkanların itirilməsi və tənbellik bir şəxsə və ən çox kiçik bir qrupa ziyan vurur, lakin din alimlərinin etinasızlığı kimi mülklərə etinasızlıq nəsillər boyu davam edəcək bir cəmiyyətə böyük zərər verə bilər. Əgər Aşura dastanında heç olmasa ətrafdakı dindarlardan bir neçəsi İmamın (ə) nümayəndəsini götürüb onun xətrinə dəyməyə icazə verməsəydilər və İmama çata bilsəydilər, bəlkə də Aşura hadisəsi dönərdi. fərqli çıxır. Burada biz ağsaqqalların səhlənkarlığını gördük və onlar iş bitəndə və bu həyati təhlükəsi olan hadisə baş verəndə özlərinə gəldilər və indi də Seyid əl-Şəhadanın itkisinin böyük ağrı-acısı Hz. o İmam Həmmamın aşıqləri.

Qeyd olunan hallara gəlicə, əgər dözümlülük və dözümlülük dini qaydaların icrasında səhlənkarlıq və ya uzaqgörənlik və dözümlülük deməkdirsə, İslam ümmətinin tolerantlığı və dözümlülüğü fürsətləri yandıra bilər və nəinki problemləri həll etmir, həm də onlara əlavə edir. İslam qanunlarının və dəyərlərinin - istər əqidə, istərsə də rəftarın - zəiflədilməsi və müqəddəsliyini pozmağın əleyhinədir - dində heç vaxt qəbul olunmur və İslam dini İmam Hüseyin (ə) kimi onunla mübarizəyə qalxır.

3. Aşuranın ölməzliyinin sirləri

Aşura hadisəsi ağırlı olmaqla yanaşı, islami və qeyri-islami cəmiyyətlərin ictimai, siyasi və... strukturlarında böyük dəyişikliklərə səbəb oldu. Bu böyük çevrilmə, bu böyük hadisə ölməz olaraq qaldıqda baş verdi; Bəs bu mühüm hadisənin ölümsüzlüyünün sirri nədir? Nə üçün bu hadisə keçdikcə nəinki parlaqlaşmır, əksinə onun alovu daha çox görünür. İslam cəbhəsi döyüşçülərinin döyüşlərdə etdikləri qılınc zərbələrindən yalnız bir qılınc zərbəsi haqqında demişdir ki, bu, bütün cinlərin və insanların ibadətindən daha qiymətlidir. “Xəndək günü vurmaq mənim ibadətlərimin ən üstünüdür”. Bu zərbənin miqdarı və forması başqalarının qılınc zərbələrindən fərqlənmirdi; Bəs bu çəkiliş niyə üstün idi? Onun dəyərli olmasının səbəbi ilk növbədə Həzrət Əmirin (ə) niyyəti, digər səbəbi isə bu təsirin yaratdığı təsirlər idi. Və Aşura dastanı da İmam Əlinin (ə) qılıncının zərbəsi kimi idi və bu dastan ölməz oldu və biz Aşuranın ölməzliyinin bəzi amilləri ilə məşğul oluruq.

A . Yaradanın iradəsi

İmam Hüseyin (ə) buyurur: “O kəs ki, məxluqatın razılığını Yaradanın qəzəbi bahasına alır, nicat tapmaz”. Biz bilirik ki, Allahın üzündən başqa hər şey fanidir, Allah üçün olan iş də daimidir və İmam Hüseyin (ə) işi də Allah üçün və Allahın rızası üçün idi.

Ənəs ibn Səhim deyir: “Mən Allah Rəsulunun (s) belə dediyini eşitdim: “Mənim bu oğlum İraq torpağında şəhid olacaq”. Onu anlayan hər kəs ona kömək etsin!” dedikdə, Ənəs İmam Hüseyin (ə) ilə birlikdə Kərbəlaya gəldi və həmin İmamın izi ilə şəhid oldu.

Aişədən rəvayət olunur: “Hüseyn ibn Əli (ə) Peyğəmbərin (s) yanına uşaq ikən gəldi. Peyğəmbər (s) mənə dedi: Ey Aişə! İstəyirsiniz ki, sizə gözəl bir xəbər verim, bir neçə dəqiqə əvvəl mənə heç vaxt gəlmədiyim bir mülk gəldi. Bu əmlak mənə məlumat verdi; Bu Hüseyniniz öldürüləcək”.

Qeyd olunan hədislərə əsasən bu məsələdə Allahın iradəsi və iradəsi olub. Təbii ki, bilməliyik ki, Yaradan məxluqa heç nəyi məcbur etmir, əksinə, məxluqdan soruşur və məxluq öz iradəsi və iradəsi ilə yeriyir. Allahın dediyi yol. Onlarda var və biz ilahi peyğəmbərlərin təmsalında da görürük ki, Yaradan onlara heç bir güc tətbiq etməyib.

B. Hərəkətin ilahiliyi

Şübhəsiz ki, hər hansı bir şeyin daimi olması yalnız Yaradanın iradə və iradəsidir və bu imkansız davam edə və yaşaya bilməz. Ona görə də Pur Şur Aşura dastanının ölməzliyinin mühüm amillərindən biri də bu hərəkətin ilahiliyidir. Burada da bu Həmmam imamı Yaradanın rızasını qazanmaq üçün canını və övladlarını Allahın dininə fəda etdi.

O, malik olduğu hər şeyi ixlasla verdi və bu əməli ilə Yaradana itaət və təslimiyyətini göstərdi ki, bu, sevgi və ixlasla müşayiət olunan bir əməldir və sonda Allaha yaxınlıq və əlaqədir.

İmam Hüseyn (ə) buyurur: “Allahın razılığı biz Rəsulullahın (s) Əhli-beytinin razılığındadır” və öz əzəmətli əcdadlarının qəbrinin yanında deyirlər: “Allahım! ! Doğrudan da, mən məşhuru sevirəm, çirkinlərə isə nifrət edirəm. Ey böyük və şərəfli

Allah! Səndən bu qiyamda Peyğəmbərin (s) bu qəbrinin və onun içində olanın haqqını istəyirəm.

Sənin və Peyğəmbərinin xoşuna gələni irəli gətir”.

İmam Hüseyinin (ə) ilahi rəftarını və Allaha məhəbbətini nəzərə alsaq, onun qiyaməti yalnız Allah üçün və Allahın rızası üçün idi və əgər bu sevginin nişanəsi olmasaydı, məşuqənin öz iradəsi ilə qəssabxanaya getməsi idi. və onun hərəkətini ilahi edən də məhz bu Yaradan sevgisi idi. Kürd və onun dastanı əbədiləşdi və Tarallah rütbəsinə sahib oldu. İlah olan hər kəsin əməli əbədi olacaqdır. Çünki Allah bunu Nəhl surəsi 96-cı ayədə vəd etmişdir. . Səndə olan şey ölümcüldür; Allah yanında olan isə qalır; Biz səbirli və səbir edənləri etdikləri ən gözəl əməllərə görə mükafatlandıracağıq.

İslamın əziz Peyğəmbəri həmçinin İmam Hüseyinin (ə) qiyamının ilahiliyinə görə ölümsüzlüyünü vəd etmiş və buyurmuşdur: Allahın Rəsulu (s) buyurur: “İmam Hüseyinin (ə) şəhadəti insanların qəlbində od və hərarət yaradır. Heç vaxt sönməyəcəyinə inanan insanlar.”

C. Dastanlaşmaq

Hüseyini Aşurasının İmam aşıqləri üçün ən mühüm həqiqəti Aşuranın epik və həyəcanverici cəhətidir. Ölümçül Aşura hadisəsi bütün ağırlığını İslam ümmətinin üzərinə qoyması ilə onları bu böyük hadisənin dastanından yayındırmamalıdır. Bütün dünyəvi hadisələrdə Aşura hadisəsi kimi hər cəhətdən mükəmməl olan bir hadisəni heç vaxt görə bilmərik. və Aşura ilə yoxlanıla bilər, yoxsa Həmsəng bilirdi ki,

Aşuranın iki tərəfi var, ilahi tərəfi imam və onun əshabından, bir qaranlıq tərəfi isə Yezidlərdəndir. Bu dastan hər iki rəkursdan araşdırılırsa, təkcə İslam ümməti üçün deyil, həm də bəşər aləmi üçün olan bu hadisənin epik mahiyyətini görmək mümkündür. İmam Əli (ə) buyurur: "Bu, şəhidlərin aşıqlərinin döyüşüdür. Mən onlardan qabaq olmamışam və onlara tabe olmamışam. Həzrət Əli (əleyhissalam) bir gün Kərbəlanın yanından keçir və buyurur: "Budur, aşıqlərin mehrabı və şəhidlərin, şəhidlərin məşhədidir ki, nə keçmiş şəhidlər, nə də gələcək şəhidlər çata bilməz". İmam Səccad əleyhissalam buyurur: "Kərbəla diyarı Qiyamət günü mirvari ulduz kimi parlayacaq və nida edəcək ki, mən Allahın müqəddəs torpağıyam, Rəhbəri olan pak və bərəkətli diyaram. Şəhidlər və cənnət gənclərinin rəhbəri".

D. İttifaq Yaradılması

Tam və İmam Hüseyin (ə) haqqı ilə imanını doğru ilə batili ayırd etməyə kifayət qədər güclü olmayan müsəlmanların böyük bir qrupuna səbəb oldu və kim daha güclüdirsə, ona elə bir şəkildə tabe oldu ki, müsəlmanlıq zahirindən başqa, başqa bir şey Onlar İslamın mənşəyini bilmədilər, yenidən həqiqi İslamla tanış oldular və yenidən ilahi tel ətrafında toplandılar. Haqlı olaraq demək olar ki, bu bədbəxtliyin şəhadəti hər mənada müsəlmanları bir-birinə daha da yaxınlaşdırdı və pak Muhəmmədi İslamın böyüməsinə və yüksəlməsinə səbəb olan birliyi bəzi hallarda razı olmasalar da, lakin bu məsələ möcüzələrə səbəb olmadı. İslam ümmətinin birliyi və bütövlüyü getməsin.

E. Müsəlmanların işlərinə diqqət

Əhli-beytin (ə) müsəlmanların işlərinə qayğısı bu böyüklərin mübarək ömürləri boyu İslam ümmətinin dünya və axirətindən narahat olmasına səbəb oldu. İmam Hüseyin (ə) əmr be məruf və nəhy əz münkər üçün qiyamını bildirir. Əmr yaxşılığa və nəhy əz münkər İmam Hüseyinin (ə) qiyamının hədəfi idi və o, məşhur qəlb və dil əmri ilə yanaşı, onu da zirvəyə çatdırmış və ən yüksək əməli mərhələsini tamamlamışdır. İmam Hüseyin (ə) buyurur: “O zaman ki, əmr be məruf və nəhy əz münkər düzgün yerinə yetirilərsə və sabit olarsa, asan və çətin digər vəzifələr yerinə yetirilər”. Başqa yerdə deyirlər: “Pərvərdigara! Bu, Məhəmməd Peyğəmbərin (s) qəbridir və mən onun qızının oğluyam, başıma gələnləri bilirsən, ya Rəbbim! Mən onları sevirəm və düşmənlərinə nifrət edirəm!”

İmam Kufə ağsaqqallarına yazdığı məktubda yazır: “Bilirsiniz ki, Allahın Peyğəmbəri (Allahın ona salavat və salamı olsun) sağlığında belə buyurmuşdur: “Hər kim zalım hökmdar görsə ki, Allahın haramlarını halal və halal sayır. Allahın əhdini pozar, Peyğəmbərin sünnəsi ilə müxalif olar. Və o, Allahın bəndələri arasında qəddar davranar, lakin onunla əməldə və sözdə vuruşmaz, Allahın onu cəhənnəm zalım padşahı məqamında daxil etməsinə layiqdir. .

İmam (ə) bu sözlərlə xalqın bütün təbəqələrinin, xüsusən də Kufə böyüklərinin vəzifələrinə işarə edərək, işləri islah etmək və Əməvi zalım və zalımları ilə tam mübarizə aparmaq üçün öz dogmatik qətiyyətini bəyan edir və bunu etmir. onların dəstəyini şərtləndirərək mübarizə aparın. O, bu yolda öz qiymətli həyatını

fəda etməyə hazırdır, çünki İslamın zühurundan və müqəddəs İslam Rəsulunun dini göstərişlərindən yarım əsr keçdikdən sonra müsəlmanlar arasında dinə dair fərqli təsəvvürlərin şahidi oluruq. İslam ümməti isə ilkin yolunu itirməkdədir.

V. Dini mövqeyə sahib olmaq

Aşura dastanının dini mahiyyəti heç kimdən gizli deyil, Əthər imamları (ə) bütün dövrlərdə Yaradanın göstərişlərini təbliğ etmiş və onlara ciddi əməl etmişlər, İmam Hüseyin (ə) onun qiyamının dini mövqeyinə və Hz. qiyamının prinsipi ilahi əmrləri yaşamaq idi. Məlumdur ki, bu möhtərəm şəxs dini məsələlərlə çox maraqlanırdı və ən çətin vəziyyətlərdə ilahi əmrləri unutmur və onun dua və ibadəti haqqında çoxlu sözlər söylənmişdir. Həzrət Peyğəmbər (s) bunlardan bəziləri qeyd edilmişdir

1- İmam (ə) Aşura gecəsi düşməndən xahiş edir ki, onlara namaz qılmaq və Quran oxumaq üçün vaxt versin.

2- İmam döyüşün şiddəti ilə Aşura günorta namazını tərk etmir və düşmən oxları qarşısında Yaradana ibadət edir. Dinin yerini öz qiyamının əsas yeri hesab edən və Qurani-Kərimin göstərişlərinə əsaslanaraq hər an namaz qılır və onu tərk etməyən İmam Hüseyin (ə) qiyamının prinsipi budur. çünki dua insanı həyatdakı böhran və problemlərdən xilas edəndir. Ey iman gətirən camaat! Səbr və duadan kömək alın! (Çünki) Allah səbir edənlərlədir (Bəqərə, 153).

Z - İmamların səyləri

Əthər (ə) imamları bu böyük dastanın ölməzliyi üçün böyük addımlar atmışlar və əgər o əzəmətli şəxslərin dəyərli sözləri olmasaydı, bu böyük dastan bu dərəcədə böyüməzdi. Həmmamın (ə) bu imamları İmam Hüseyin (ə) əzadlarınının qəm-qüssəsini, fəryadını və fəryadını və nəsihətlərin oxunma tərzini xatırladıb camaatdan xahiş etdilər ki, bu Porşur dastanı əvvəlkindən daha uzun və daha yaxşı və daha çox olmasın. qəbul et Əhli-beyt tərəfdarlarına çoxlu mükafatlar və vədlər verilmişdir ki, bu böyük dastan yaşadarsa, İmam Hüseyin (ə) tərəfdarlarına da veriləcəkdir. Peyğəmbər (s) buyurdu: “Ey Fatimə!

Qiyamət günü bütün gözlər ağlayacaq, Hüseyin əziyyətinə ağlayan gözdən başqa, o göz qiyamət günü güləcək və cənnət nemətləri ilə müjdələnəcək” (Biharul-Ənvar: 44-cü cild, səh.293) və digər hədislərdə də Biz məsumuq (s) dilinin məzmununu ifadə etmək bir növ şahiddir:

İmam Rza əleyhissalam buyurur: “Kimin Aşura günü əzab, qəm və ağlama günüdürsə, Allah Qiyamət gününü onun üçün şadlıq və şadlıq günü edər”.İmam Sadiq əleyhissalam Cəfər ibn Əffana buyurur: “Hüseyin (ə) haqqında nəğmə oxuyan, ağlayan və onunla ağlayan elə bir kəs yoxdur ki, Allah cənnəti ona vacib edib onu bağışlamasın”.Təbii ki, bu böyük müsibətin şahidi olan İmam Zeynəl-Abidin (ə) və onun əziz bibisinin rolu az deyil və İmam Hüseyin (ə) xüsusiyyətlərini üzə çıxaran bu zadəganların varlığıdır. daha güclü və daha yaxşı.

4) Kərbəla şəhidlərinin xüsusiyyətləri

Kərbəla dastanında İmam Hüseyndən (ə) əlavə, onun vəfalı səhabələri də səhnəyə elə çıxdılar ki, onlar kimiləri tapmaq asan deyil və onların nə qədər böyük iş gördüklərini başa düşə bildikdə. sərkərdəsi ilə yanaşı döyüşən tam döyüşçü xüsusiyyətləri ilə tanış olmaq üçün burada Kərbəla şəhidlərinin bəzi xüsusiyyətlərini ifadə edirik.

4-1- Təqvalı olmaq

Vaqidən olan təqva qorumaq deməkdir və günahdan çəkinməyə də təqva deyilir, təqva insanı Allah-Təalaya günah və asilikdən çəkindirən, onun itaət və bəndəliyini artıran xüsusiyyətdir və təqvanın bu xüsusiyyəti ilə səciyyələnən şəxsdir. deyirlər. Allah Quranda təqvanı təsvir etmişdir.

A) Təqva ən yaxşı mənəvi örtükdür.

Allah Qurani-Kərimdə buyurur: Ey Adəm övladları! Biz sənə bədənini örtən və səni bəzəyən bir paltar göndərdik. Amma təqva paltarı daha yaxşıdır! Bunlar (hamısı) Allahın nişanələrindəndir ki, (Onun nemətlərini) xatırlasınlar! “Ey Adəm övladları! Şeytan sənin ata-ananı cənnətdən qovduğu və çılpalıqlarını göstərmək üçün paltarlarını soyduğu kimi səni də qovmasın! Bəs o və həmkarları sizi sizin onları görmədiyiniz yerdən görsələr; (Amma bilin) Biz şeytanları onların vəliləri etdik. Biz onlara dedik ki, inanmırlar!” (Əraf, 26, 27).

b) Təqva ən yaxşı yol və mənəvi yüküdür.

Başqa sözlə, Mövla Mötəqiyan deyir: Təqva səfər edən mürəkkəb qabına bənzəyir ki, onun idarəsi minən sahibinin əlindədir və onu cənnətin qəlbinə aparır. (Nəhcül-bəlağə, xütbə 16)

c) Ləyaqət, xoşbəxtlik və mükəmməllik meyarı.

“Ey insanlar! Biz sizi bir kişi və bir qadıncadan yaratdıq və bir-birinizi tanıyasınız deyə, sizi qəbilələr və qəbilələr etdik. (Bunlar xal meyarları deyil), sizin ən şərəfliniz Allah yanında ən təqvalı olanınızdır; Allah Biləndir, Biləndir! (Otaq 13)

d) Təqvalı insan düz yolda olar

Təqvalı insan möhkəm qalada olduğuna görə doğru yoldan dönməz. İmam Əli (əleyhissalam) buyurur: “Ey Allahın bəndələri, bilin ki, təqva möhkəm və alınmaz bir qaladır”. (Nəhcül-bəlağə, xütbə 157)

e) İlahi hədlərin həyata keçirilməsinin icraçısı

Allah Qurani-Kərimdə buyurur: Ey hikmət sahibləri, əzab sizə həyat və həyatdır! Ola bilsin ki, təqvalı olasınız (Bəqərə, 179).

f) Səmavi xəbərləri xatırladır

Allah Qurani-Kərimdə belə buyurur: “O zaman ki, sizdən əhd almışdıq. Biz dağ başınızın üstündə yerləşdirdik”; (Sənə dedik): “Sənə verdiyimiz şeyi (Allahın

ayələrindən və əmrlərindən) qüvvətlə al. Və içindəkiləri xatırlayın (və ona əməl edin). Bəlkə təqvalı olarsan!” (Bəqərə 63)

Və (yadınıza salın) o zaman ki, Biz dağı onların üstünə bir örtük kimi qaldırdıq, o, düşündükləri kimi onların üzərinə enərdi.

(Eyni zamanda biz onlardan əhd-peyman alıb dedik: "Sizə verdiyimiz (əmr və əmrləri) qüvvətlə (və ciddiyyətlə) alın! Onda olanı xatırlayın ki, təqvalı olun! (Əraf 171)

İmam Hüseyin (ə) səhabələri Yaradanın göstərdiyi yolu seçmişlər və o yol, möminlərin həyatlarının son anlarına qədər təqvalı və təqvalı insanın xüsusiyyətlərini nəzərə alaraq getdikləri yoldur.

4-2- Fədakarlıq və fədakarlıq

Qurban vermək, başqalarına üstünlük vermək deməkdir və insanlar üçün ən yaxşı əxlaqi ləyaqət və ən yüksək xeyirxahlıqdır. Başqa bir təfsir, ehtiyac duyduğu ilə müqayisədə fayda təmin etmək və zərərdən qaçmaqda başqalarını özündən üstün tutmaqdır. Həqiqi möminlərin mühüm xüsusiyyətlərindən biri də fədakarlıq ruhudur. İmam Əli (ə) bir rəvayətdə fədakarlığı insanlar üçün ən yaxşı əxlaqi ləyaqət hesab etmiş, başqa bir rəvayətdə isə onu ən yüksək fəzilət kimi qeyd etmişdir. (Qərralul-Həkm səh. 376, səh. 491)

Xaliq Yaxta bəzi beylərində fədakarlığın bariz nümunələrini ifadə edir. Bu mülk, Allahın lütfünü və rızasını diləyən, Allaha və Rəsuluna kömək edən evlərindən, evlərindən və mülklərindən çıxarılan yoxsul mühacirlər üçündür.

Və onlar doğru deyirlər! Mühacirlərdən əvvəl bu evdə (Mədinə torpağında) və iman evində məskunlaşan, özlərinə hicrət edənləri sevən və verilənə ürəklərində ehtiyac duymayanlar üçündür. Mühacirlərə və onları öz üzərlərinə götürürlər.Çox ehtiyacı olsalar da, üstün tuturlar; O kəslər ki, xəsisliklərindən və hərisliklərindən çəkinirlər

Onlar xilaskar oldular! (Həmçinin) o kəslər ki, onlardan sonra [= mühacirlərdən və ənsardan sonra] gəlib: “Ey Rəbbim! Bizi və iman baxımından bizdən üstün olan qardaşlarımızı bağışla və qəlbimizdə möminlərə qarşı həsəd və kin salma! Ya Rəbb, Sən mehriban və mehribansan! (Həşr, 8-10)

Başqa yerdə Allah buyurur: “Onlar öz nəzirlərini yerinə yetirər, geniş yayılan şər və əzab günündən qorxarlar, yeməklərini sevdikləri (və ehtiyacları olduğu halda) “yoxsul” və “yetimə” verirlər. onlar "əsir"! (Onlar deyirlər:) Biz sizi Allah rızası üçün yedizdiririk və sizdən heç bir mükafat və təşəkkür istəmirik! (Əd-Dəhr, 7-9)

İmam Hüseyin (ə) və səhabələri Aşura Hüseyində canlarını, pullarını və sahib olduqları hər şeyi fəda etdilər ki, İmamın yolu qalsın ki, onların qurban və fədakarlıqlarının nuru dünyaya işıq saçsın.

4-3- Zülm və zalımlarla vuruşun

Zülm və zalımları dəf etmək və məzlumla dost olmaq hər bir müsəlmana vacibdir.Allah Qurani-Kərimdə buyurur: Zalımlara arxalanmayın ki, o da sizi atəşə tutsun. Bu halda sizin Allahdan başqa heç bir himayədarınız və vəliniz olmaz. Və sizə kömək edilməyəcək! (Kaput 113)

Zalıma qarşı durmaq məcburiyyəti tək-cə bir ölkə və bir məkənlə məhdudlaşmır və dünyanın istənilən yerində, hətta dil baxımından da zalımın qarşısında durmaq lazımdır. Bilməliyik ki, kiminsə zülmü sübuta yetirilərsə, o zülm inkarın ən mühüm nümunələrindəndir və biz artıq onun qarşısında susmamalıyıq və Allah belə buyurur:

De: “Məndən əvvəl də sizə peyğəmbərlər gəlmişdi. Onlar açıq-aydın dəlillər və sənin dediklərini gətirdilər. Əgər doğru deyirsənsə, niyə onları öldürdün? (Ali-İmran, 183)

Qurani-Kərimin göstərişlərinə əsaslanaraq, ilk növbədə, xəbərdarlıq edib rəftarın islahını istəməli, sonrakı mərhələdə əməli addımlar atılmalıdır. Buna əsaslanaraq görürük ki, İmam Hüseyin (ə) səhabələri Yezid Zamanın danışıq və öyüd-nəsihətlə islah oluna bilməyəcəyini anladıqdan sonra ikinci yolu tutdular və onu həyata keçirdilər və zülmə qarşı durdular.

4-4- Hərəkətin liderliyini dəstəkləmək

Baxmayaraq ki, İmam Hüseyin (ə) qiyamında dünya dostları olan bir sıra insanlar İmamdan uzaqlaşsalar da, İmamın (ə) dirçəldilməsi üçün ona yardım etməyə tələsən Əhli-beyt və İslam böyüklərindən idilər. dinə, bəziləri isə Kərbəlaya çatmamış zindana düşmüşdülər. Dünyadan kor olmuş bir dəstə özlərini İmamın yanına gətirdilər.

Onlar İmamı (ə) imanlı, təqvalı, elmlı bir rəhbər, elm alimi, idarəçi, hazırcavab və Allah yolunda son dərəcə paklığını göstərmiş, ixlaslı bir şəxs və ondan qorxmayan

rəhbər hesab edirdilər. Allah və maddi qüdrət sahibidir və düşmənin zahiri ordusu onun zülm və zülmə qarşılaşacağına şübhə etməz.

Buna əsaslanaraq görə bilərik ki, İmam Hüseyin (ə) səhabələri kamil bir rəhbərin hüzurunda ağına gələn hər şeyi həqiqətən İmam Hüseyin (ə) hüzurunda görmüş və əməli hüzurla öz dəstəklərini göstərmişlər. şifahi zikr və imamdan sonra qiyamlar.. ön plana çıxdılar.

4-5- Dini dəyərlərə bağlılıq

Cəmiyyətin mənəvi və siyasi dinamizmi dini, mənəvi və milli dəyərlərin artan iştirakı ilə qəbul edilir. Cəmiyyətin düşməne qarşı şəfa və hazırlığını artırmağın ən yaxşı yolu, əməli bağlılıq baxımından fərdi və ictimai həyatda dini dəyərləri qoruyub saxlamağa çalışmaqdır.

“Əməli bağlılıq” dedikdə nəzərdə tutulan iman mənasını daşıyan ürək bağlılığından fərqli olaraq əməl mövqeyinə riayət və bağlılıqdır. Qəlb etiqad və bağlılıq “İslam” mərhələsinə, əməli bağlılıq isə “iman” mərhələsinə aiddir; Necə ki, İmam Sadiqdən (ə) bir hədisdə oxuyuruq:

Allahın dininə İslam deyilir. Sən zühur etməmişdən əvvəl, harada olmusan və zühur etdikdən sonra İslam Allahın dini olub və belədir. Odur ki, kim Allahın dinini iqrar etsə, müsəlmandır, hər kəs Uca Allahın əmrlərinə tabe olarsa, mömindir (Mizanul-hikmə, 1-ci cild, səh.190). Başqa sözlə, cəmiyyətin üzvləri mömin, təqvalı və fəal olmalıdır; “İslam qaydaları və əxlaqı”nın agenti deməkdir. Farzları yerinə

yetirmək və qadağalardan çəkinmək haqqında müxtəlif ayə və hədislər vardır ki, onlardan bəzilərini qeyd edəcəyik:

1-Ey iman gətirənlər! (problemlərə və istəklərə qarşı), səbir et! Və düşmənlər qarşısında (həmçinin) sabit olun və sərhədlərinizi qoruyun və Allahdan qorxun, bəlkə nicat tapasınız! (Ali-İmran, 200)

İmam Sadiq (əleyhis-salam)-dan nəql edilmişdir: “Günahlara səbirli olun və vəzifələrə səbir edin” deməkdir: Ey iman gətirənlər! Günahlarınızı tərək etməkdə və dini vəzifələrinizi yerinə yetirməkdə israrlı olun. (Biharul-ənvar, cild 24, səh.216)

2- Allah möminlərdən onların canlarını və mallarını satın aldı ki, (Ondan əvvəl) Cənnət onlar üçün olsun; (elə ki): Allah yolunda vuruşurlar, öldürürlər və öldürülürlər; Bu, onun Tövratda, İncildə və Quranda qeyd etdiyi həqiqi vəddir; Vədinə Allahdan daha sadıq kim ola bilər?! Allahla etdiyiniz ticarətə görə sizə müjdə olsun. Və bu böyük qələbədir! (Tövbə 111), bu ayədə mübarək və uca olan Allah mücahid möminlər üçün fərqli bir sifət kimi sadalanır ki, onların əsas ortağ xüsusiyyəti ilahi vacibətləri yerinə yetirməyə və tabuları tərək etməyə vurğudur.

3- O kəslər ki, itaət etmək üçün var gücləri ilə çalışsalar da, qəlbləri nəhayət Rəbbinin hüzuruna qayıdacaqlarından qorxar (Möminlər, 60); Və bu ayədə möminlərin sifətlərindən biri də onların taat etməkdə (borcları ödəmək və tabuları tərək etmək) səyləridir.

4- Bu mülk, Allahın lütfünü və rızasını diləyən, Allaha və Onun Rəsuluna kömək edərkən evlərindən, evlərindən və mallarından çıxarılan yoxsul mühacirlər

üçündür; Və onlar həqiqəti deyirlər! (Həşr 8) Möminlərə Peyğəmbərin gətirdiklərini yerinə yetirmək və çəkirdiklərini qadağan etmək əmr edilmişdir.

5) Dini dəyərlərə bağlılıq haqqında bəzi rəvayətlər

5-1- Peyğəmbər (Ona və ailəsinə Allahın salavatı və salamı olsun) İbn Məsuda xitab edərək dedi: Ey İbn Məsud, Uca Allahdan (günah etməkdən) və borclarını yerinə yetirməkdən qorx (Məkərəmül-Əxlaq, cild 1, səh. 451).

5-2- İmam Sadiq (əleyhis-salam) Peyğəmbərdən (s): Ən mömin insanlar dini vacibatlarını yerinə yetirənlər, ən zahid insanlar isə günahlardan çəkinənlərdir (Mustarafat əs-Sair). cild 1, səh. 623).

5-3- İmam Əli (əleyhissalam) ən yaxşı əməllər haqqında suala cavab olaraq buyurur: (Ən yaxşı əməllər, tabularını tərək etməklə yanaşı, ilahi vəzifələri yerinə yetirməkdir) (Şəcrəhət-Toubi, cild 1, səh. 137).

5-4- Başqa yerdə deyirlər: Allaha itaət etmək və Ona asi olmaqdan çəkinmək yolunda nəfsi ilə cihad edən Allah-taala yanında saleh şəhid məqamı vardır (Mizanul-hikmə 1-ci cild). , səh. 452)

5-5- Başqa bir hədisdə buyururlar: İtaət etməkdə özünü səbirli olmağa məcbur edin və nəfsinizi günahların çirkabından uzaqlaşdırın ki, imanın şirinliyini dadasınız (Mizanul-hikmə 1-ci cild, səh. 458).

5-6- İmam Sadiq (əleyhissalam): Ömrünüzə Allaha itaət etmək üçün səbəb verin; Çünki yanında olan xeyir və savablardan heç biri ona itaət etmək və haramlarından çəkinməkdən başqa əldə edilə bilməz (Mizanul-hikmə 1-ci cild, səh.458).

5-7- Həmçinin deyir: Peyğəmbər (Allahın ona salavat və salamı olsun) bir ordunu döyüşə göndərdi. Qayıdanda dedilər: Cihad Əsgəri geridə qoyan dəstəni salamlayıram. Amma Əkbərin Cihadı hələ də qalır. Dedilər: Ey Allahın Peyğəmbəri! Cihad Əkbər nədir? Buyurdu: Nəfslə cihad etmək (nəfsi vacib işlərə və tabuları tərki etməyə məcbur etmək). (Mizanul-hikmə cild 1, səh. 453)

6) Dini dəyərlərə bağlılıqda əqlin səbəbi əqli istiqlallardan

biri, əsas kateqoriyası dini dəyərlərə riayət etməkdir. Allahın əmr və mükəlləfiyyətlərinə riayət etmək, qadağa və qadağalarına əməl etməmək prinsipi əsas səbəbi ağıl olan əmrlərdəndir. Hər bir ağıl başında olan şəxs şəkər mövzusunda başa düşür ki, vəzifəni yerinə yetirmək xeyirli və vacib, günah işləmək isə çirkin və haramdır və buna görə də bu məzmununda gətirilən digər rəvayət dəlilləri əslində əqlin bu qəti hökmünə hidayətdir.

Seyid əş-Şəhada qiyamında ifadə olunan məzmunlara görə, biz həmin İmam Həmmam Viyaranın sədaqəti ilə İslam dininin bütün əsas prinsiplərinə əməl etdiyinin şahidi oluruq. İslam namaz kimi gecikdirilməmişdir, onlar heç kəsi qəsdən, inadkarlıqla, düşmənçiliklə öldürməmiş, heç kəsi təhqir etməmişlər.

Onlar çirkin sözlər danışmadılar və ilahi xilafətə çatmaq üçün pak insanın etməli olduğu hər şeyi etdilər və onun düşmənə keçib gedəcək dünyadan, fəsad və fəsaddan başqa heç bir təklifi yox idi. Allah Quran və hədislərə əsaslanan hərəkətlərinin əsas mövzudur və Allahın əmrindən qaynaqlanan qiyamın əbədi qalması xüsusiyyətidir.

7- İmam Hüseyin (ə) sözü ilə zümlə mübarizə aparın

Hüseyin ibn Əlinin (ə) ən mühüm, həyəcanlı və tarixi xütbələrindən biri də hicri 58-ci ildə, Müaviyənin vəfatından iki il əvvəl və boğulma, zülm və təzyiqli böhranında söylədiyi xütbələrdir. Əməvilərin hakim sistemi tərəfindən İslam ümməti. O, etiraz etdi. Bu şərəfli xütbənin fərqli cəhətləri və ölçüləri olsa da, üç müstəqil hissədən ibarətdir.

Birinci hissə: Əmirəl Möminin və ismətli ailəsinin fəzilətlərini ehtiva edir.

İkinci hissə: Məşhur nizama dəvət və nəhy əz münkər və bu böyük İslami vəzifənin əhəmiyyəti.

Üçüncü hissə: Alimlərin vəzifəsi və onların zalımlara və fitnələrə qarşı qiyam etmələrinin zəruriliyi və ruhanilərin zalımlara qarşı susmasının zərərləri və bu böyük ilahi vəzifəni yerinə yetirməkdə qəflətlərinin zərərli və təhlükəli nəticələri.

8- İmam Hüseyin (ə) zalımlarla mübarizə hədəfləri

Hər bir insan hər hansı bir iş görmək məqsədi güdür və bu qiymətli daş-qaşın da öz üsyanı üçün məqsədləri var idi ki, onlardan bəzilərini qeyd edirik.

1. Siyasi gücə can atmağı rədd etmək 2. Var-dövlət və maddiyyatı rədd etmək 3. Allahın dininin əlamətlərini göstərmək 4. Revizionizm 5. Məzlumlara təhlükəsizlik vermək 6. Şəriətin cəmiyyətdə tətbiqi 7. Ləyaqət axtarmaq və düşməne təslim olmamaq 8. Allahpərəstlik 9. Əmr etmək Yaxşını pisdən çəkindirən 10. Zülmə qarşı peyğəmbər (s) və Əli (ə) kimi davranış göstərmək 11. Quran mərkəzli 12. Ədaləti yaymaq 13. Haqqı yaymaq 14. Maarifçilik.

15 vəzifə yönümlü 17 hüquq (şəriət) yönümlü 18 məhrum və məzlumlara xidmətş

9- İslam böyüklərinin Aşura vaqisi ilə bağlı baxışı

Böyük İslam mütəfəkkirləri Hüseyini dastanından əldə etdikləri bilik və agahlıq ilə İslam ümmətini bu böyük dastanla tanış etmək üçün var gücü ilə çalışmış, hətta bu yolda məşəqqətlərə düçar olmuşlar.

9-1- İran İslam İnqilabının Ali Rəhbəri Həzrət Ayətullah Seyid Əli Xameneinin Həzrət İmam Hüseyin (ə) Barədə Baxışları:

- Hüseyin ibni əlinin (ə) İslam ümmətinə dərsi budur ki, haqq üçün, ədalət üçün, ədalətin bərqərar olması üçün, zülmə üzləşmək üçün hər zaman hazır olmalı və öz varlığını meydanda göstərməlisən. Mənim və sizlərin işimiz o səviyyədə və dərəcədə deyil. Amma, vəziyyətimizə, əhvalımıza, adətlərimizə uyğun olaraq bunu etməliyik!
- Aşura dərsi fədakarlıq, dindarlıq, cəsarət, mərhəmət, şəfqət, Allah yolunda qiyam, məhəbbət və eşqdərsidir. Aşura dərslərindən biri də, həmin əzəmətli və böyük inqilabdır ki, siz, İran xalqı İmam Hüseyin (ə) övladları və ardıcılları olaraq yerinə yetirdiniz. Bunun özü də, Aşura dərslərindən biri idi.
- Aşuranın mesajları və dərsləri vardır. Aşura, dini qorumaq üçün fədakarlıq etmək lazım olduğunu öyrədir. Quran yolunda hər şeyin bağışlanmalı olduğunu öyrədir. Öyrədir ki, döyüş meydanında haqq ilə batıl, böyük ilə kiçik, qadın ilə kişi, yaşlı ilə cavan, güclü ilə zəif, imam ilə rəiyyət eyni sırada dayanırlar.
- İmam Hüseyin əleyhissalamın Kərbəladakı işini müqəddəs cəddi Həzrət Məhəmməd ibn Abdullahın (s) besətdəki işi ilə müqayisə etmək olar. Hadisə belədir: "Necə ki, həzrət peyğəmbər (s) orada bir dünya tənə ilə üzləşdi, İmam Hüseyin (ə) də Kərbəla hadisəsində bir dünya tənə ilə üzləşmişdir."
- Əzadarlıq məclislərinin qədrini bilin. Bu məclislərdən istifadə edin. Bu məclisləri ruhən və qəlbən bir-birinizlə əlaqələr yaratmaq, o cümlədən də

Hüseyn ibni Əli əleyhissalam, peyğəmbər ailəsi, İslam və Quran ruhu ilə daha möhkəm bağlanmaq üçün dəyərləndirin.

- Ey rəbbim! Səni and verirəm İmam Hüseynə (ə) və həzrət Zeynəbə (s.ə) ki, bizi onların dostları, köməkçiləri və davamçılarından qərar verəsən!

9-2- İmam Şafii

Əhli-beytə (ə) böyük sevgi və sədaqət sahibi olan dörd sünni məzhəbindən birinin rəhbəri Aşura hadisəsi haqqında gözəl şeirlər yazıb, onun bəzi beytlərinin tərcüməsi belədir:

Bu hadisə yuxumu oğurlayan, saçlarımı ağardan hadisələrdəndir.

Qəlbim, gözüm məni məşğul edib kədərləndirdi, göz yaşları süzüldü, yuxu da ondan qaçdı.

Peyğəmbər (s) ailəsinin bu hadisəsindən dünya sarsıldı və dağların zirvəsi əriməyə yaxınlaşdı.

Ürəkləri sevinməsə də, məndən Hüseynə (ə) mesaj çatdıran varmı?!

Köynəyi qanına bulaşmış Hüseyni heç bir günahı, günahı olmadan qətlə yetirdilər. Təəccüblüdür ki, biz camaat Peyğəmbərin (s) ailəsinə salam göndəririk, digər tərəfdən isə onun övladlarını öldürüb işgəncə edirik!

Əgər günah Peyğəmbər ailəsi ilə dostluqdursa, bu günahdan heç vaxt tövbə etmərəm. Məhşər günü Peyğəmbər ailəsi mənim şəfaətçilərimdir və əgər onlara qarşı kinim varsa, bağışlanmaz günah etmişəm. (Məktub

Nasəri Daneşvəran, cild 9, səh.298; Merah əl-Aqul, cild 8, səh.496; Bəsair, 7-ci cild, səh.25)

İmam Şafii Əbu Abdullahın (ə) şəhadətini adi bir hadisə kimi deyil, böyük bir fəlakət, dünyanı lərzəyə gətirən və dağların zirvələrini az qala əriyən bir fəlakət hesab edirdi.

Sünni mənbələrində Rəsuli-Əkrəmin (s) İmam Hüseyin (ə) haqqında belə dediyi açıq-aydın zikr edilmişdir:

O, Rəyhanənin oğludur, Həsən və Hüseyin isə dünyada mənim iki Rəyhanəmdir (Tarix Təbəri, 3-cü cild, səh.339; Əl-Bədəyə və Ən-Nəhayə, cild 8, səh.181).

Rəbbim! Mən onları sevirəm, sən də onları və sevən hər kəsi sevirən. (Kərbəlanın Şahesvarı, səh. başqa bir rəvayətdə ki, Peyğəmbər imam Hüseyinin (ə) əzəməti ilə öz risalətinin və nübüvvətinin varlığını davam etdirdiyini bildi və dedi: Hüseyin məndəndir, mən də Hüseyindənəm. Allah o kəsi sevir ki, o kəsi sevir. onu sevir (Əl-Bədəyə və Ən-Nəhayə, cild 2 səh.; 36 Əl-Ərşad, cild 2 səh. 127).

9-3- Təbəri

Təbəri öz tarixində deyir ki, Seyid Şəhadənin (ə) şəhadət xəbəri Abdullah ibn Zübeyrə çatanda dedi: O, ləyaqətlə vəfat etdi.

Alçaldıcı bir həyat seçin. Allah Hüseyinə rəhmət eləsin, qatilini rüsvay etsin. Onu öldürməyi əmr edənə Allahın lənəti olsun və o, buna razı oldu. (Tarixi Təbəri, cild 3, səh. 346)

9-4 - Əllamə Məhəmməd İqbal Lahori

Əllamə İqbal Pakistanın məşhur mütəfəkkiri, mistik və şairidir və müasir dövrün ən məşhur sünni mütəfəkkirlərindən biridir. Sünni liderləri arasında bu böyük İslam islahatçı Məhərrəmi yaşatmağın və İmam Hüseyinə əzadarlığın vacibliyinə daha çox diqqət yetirmiş və qələmi və şeiri ilə bu məsələni vurğulamışdır. Şeirinin müxtəlif yerlərində İmam Hüseyin (əleyhis-salam) və onun haqq sevgisini və ona tabe olmağın zəruriliyini və onun qiyamından hürriyyət və hürriyyət təlimini şeirinin müxtəlif yerlərində qeyd edir və nəhayət, təkcə azadlığı deyil, həm də deyir:

Quranın sirrini Hüseyndən öyrəndik, odundan alov yandırdıq, yarasından ipimiz titrədi, təkbirindən təzə, iman hələ də var (İqbal Lahorinin ümumi farsca şerləri, düzəlişi Əhməd Soruş, səh. 74). və 75).

Əllamə İqbal Lahori İmam Hüseyinin (ə) qiyamı haqqında belə hesab edir ki, əgər niyyəti hökumətə çatmaq olsaydı, sevgidən əl çəkərdi və bu cür qiyam etməzdi,

ancaq ordunu təmin edərdi. Onun qiyamı yalnız xalqın islahı və dinin dirçəlişi və fitnə-fəsadın aradan qaldırılması üçün idi ki, bu günə qədər qalib və bizim imanımızın yeniliyi o Peyğəmbərin qiyamından qaynaqlanır:

9-5- Şeyx Məhəmməd Abdo (məşhur Misir islahatçı) deyir

Dünyada məqsədi şəriəti və Allahın hüduqlarını bərqərar etmək olan ədalətli bir hökumət olduqda və onun qarşısında ədalətin bərqərar olmasına dəstək verməyən zalım və zalım bir hökumət varsa, hər bir müsəlmanın öz işidir. ədalət hökumətinə kömək edin və İmam Hüseyin (ə) qiyamının səbəbi budur ki, Yezidin hökuməti qarşısında Allah onu rüsvay etsin. (Təfsir əl-Mənar, cild 1, səh. 367)

9-6- Molla Əli Qari Hənəfi Əkbər İmam Əbu Hənifənin fiqhinə şərhində yazır

Bəzi cahil və nadan insanların İmam Hüseyin (ə) üsyançı olması ilə bağlı yalan fikirlər söyləmələri sünnilərin nəzərində batil bir ifadədir və bunun Xaric məzhəbinin mübaliğə və böhtanlarından biri olması ehtimalı güclüdür. və bu dəstə, əslində, onlar haqq yoldan azmış və haqq yoldan çıxmışlar. (İmam Hüseyin (ə) Şəhidlərinin Ağası), Şəhdad Muhəmməd, səh. 44 və 45, Fiqhi Əkbərin şərh, səh. 87.)

9-7- Şeyx Əbdül Həmid Kəşk (Misirli hərbi ruhani) deyir

Tarixdə insanın qürur duyduğu qiymətli günlər olur. İslam tarixində bəzi günlərin adları qızıl lövhələrə nurlu hərflərlə yazılmışdır və İmam Hüseyin (ə)

qiyamət günü (Aşura) bu günlərdən biridir. Aşura nicat və cihad günüdür; Çünki Allah Musanı (ə) məhz bu gündə fironların əlindən xilas etdi. Həzrət Musa (ə) qurtuluşuna şükür edərək bu gündə oruc tutmuş, ondan sonra da İsrail övladları da bunu etmişlər. Həzrət Muhəmməd (s) Bəni-İsrailə dedi: “Mən sənə Musadan daha yaxınam. O da bu gündə oruc tutdu. Qurtuluş gününün mənası budur. Bəs cihad günü nədir? Bu gün İslam Peyğəmbərinin (s) vəfatından əlli il, Məhəmməd Mustafanın (s) ölkəyə qoşulmasından əlli il sonradır. Aşura günü Cihad Haq baş tutdu. Xalq! Tarixi oxuyun və Allahın günlərini düşünün. Doğrudur, Aşura günü Allahın günlərindəndir. Allah Rəsulunun (s) övladlarının ruhlarının Kərbəlada ən uca məqama yüksəltdiyi gündür...

9-8 - Bint əş-Şati (Misir yazıçısı)

Hüseynin (ə) bacısı Zeynəb Aşuradan sonrakı bütün siyasi hadisələrdə, məsələn Muxtar və Abdullahın qiyamı kimi İbn Ziyad və Əməvilərin dadında qələbə sevincini acılaşdırmış, onların qələbə qədəhinə zəhər tökmüşdür. bin Zübeyr, Əməvi hökumətinin süqutu və hökumətin qurulması Abbasilər və şiəliyin kök salmasında Kərbəla qəhrəmanı Zeynəb qızıdırıcı rol oynadı.

9-9 - Abbas Mahmud Akkad (Misir yazıçısı və yazıçısı) yazır

Bir çox sarsıdıcı təsirlər vardır ki, İmam Hüseynin (ə) qiyamı azadların əli ilə tağutilərin məhvəinə səbəb olmuş və Əməvilərin zaman və məkan baxımından zalım və geniş hakimiyyəti bir gündə məhv olmuşdur. bir nəfərin üsyanına oldu; Çünki şiələr və azadlar həmişə Hüseyn bin Əlinin (ə) hədəfini istəyirdilər və onun ardınca

getdilər və nəticədə Aşura günü və Kərbəlada düşmənlərin həqiqi itkisi Hüseyinin aşkar məğlubiyyətindən daha çox oldu. . (Əbul Şəhadə, səh. 181)

Hüseyin (ə) hərəkəti dini çağırışlar və ya siyasi hərəkətlər sahəsində indiye qədər meydana çıxan ən unikal tarixi hərəkətlərdən biridir... Bu hərəkətdən sonra Əməvi hökuməti təbii bir insan kimi uzun sürmədi. Hüseyinin (ə) şəhadəti altmış ildən çox çəkmədi.

9-10- Əhməd Mahmud Sobhi

Hüseyin bin Əli (ə) hərbi və ya siyasi sahədə məğlub olsa da (görünür), lakin tarix heç vaxt Hüseyinin (ə) qanı kimi məğlub olanların xeyrinə bitən bir məğlubiyyət görməmişdir. Hüseyinin (ə) qanı Zübeyrin oğlunun inqilabına və Əməvi hökumətinin devrilməsinə və Hüseyinin (ə) qan çağırışı o taxtları silkələyən bir fəryad halına gələndə qədər Muxtarın və digər hərəkətlərin getməsinə səbəb oldu.

9-11- Məhəmməd Zağul Paşa (Misirdə)

Hüseyin (ə) bu əsərində dini və siyasi borcunun qarşısında dayanıb və belə əzadar məclisləri insanlarda şəhadət ruhunu tərbiyə edir, onların haqq və haqq yolunda iradələrinə güc mənbəyinə çevrilir.

9-12- Əbdürrəhman Şərqavi (Misir yazıçısı)

Hüseyin (ə) din və azadlıq yolunda şəhiddir. Hüseyinin (ə) adı ilə tək cəziyələr deyil, dünyanın bütün azad adamları da bu şərəfli adla fəxr etməlidirlər.

9-13- Taha Hüseyin (Misirli alim və yazıçı)

Hüseyn (ə) cihada davam etmək və atasının qaldığı yerdən davam etmək fürsəti əldə etmək üçün şövqlə yanırdı. O, Müaviyə və onun hərəkətləri haqqında Müaviyənin onu hədələdiyi dərəcədə sərbəst danışırdı. İmam Hüseyn (ə) öz partiyasını Həqqi dəstəkləməkdə sərt olmağa məcbur etdi.

9-14- Abdul Majid Jouda Al-Sahar (Misir yazıçısı)

Hüseyn (ə) Yezidə beyət edib onun hakimiyyətinə tabe ola bilməzdi, çünki bu halda o, zülm və üsyan sütunlarını gücləndirib, batil idarəçiliyə təslim olmuş olardı. Ailəsi və dostları əsir düşsə də, tərəfdarları öldürülsə də, İmam Hüseyn (ə) bunlarla kifayətlənmədi.

9-15- Əllamə Tantavi (Misirli alim)

(Hüseyni hekayəsi) Azad insanların sevgisi onları Allah yolunda fədakarlığa sövq edir və mehraba tələsmək üçün bir-birini döydükləri üçün ölümü qəbul etmək ən gözəl arzu hesab olunur.

9-16 - Əl-Obeydi (Mosul müftisi)

Kərbəla faciəsi bəşər tarixində nadirdir, necə ki, onu törədənələr də nadirdir... Hüseyn bin Əli (ə) məzlumların hüquqlarını və ictimaiyyətin mənafeyini müdafiə etməyi öz vəzifəsi hesab edirdi. Allahın Quranda Peyğəmbərin (s) kəlamı ilə buyurduğu əmrinə. Və buna dözmə. O, bütün varlığını o böyük mehrabda qurban verdi və bu səbəbdən Allah yanında və günlər tarixində şəhidlərin ağası sayılır.

O, islahatçıların lideri hesab olunurdu. Bəli, o, istədiyinə nail oldu və hətta ondan da yaxşıdı.

9-17- Məhəmməd Əli Cinna (Pakistann böyük lideri)

Dünyada fədakarlıq və şücaət baxımından İmam Hüseyin (ə) göstərdiyi şücaətdən daha yaxşı igidlik nümunəsi yoxdur. Məncə, bütün müsəlmanlar İraq torpağında özünü fəda edən bu şəhiddən nümunə götürməlidirlər. (Hüseyn bin Əlini daha yaxından tanıyaq, səh. 223)

9-18- Liyaqat Əli Xan (o zaman Pakistann ilk baş naziri)

Bu Məhərrəm gününün bütün dünya müsəlmanları üçün böyük mənası var. İslamın ən kədərli və faciəli hadisələrindən biri olan bu gündə İmam Hüseyin (ə) kədər içində şəhadəti İslamın həqiqi ruhunun son fəthinin əlaməti idi; Çünki bu, ilahi iradəyə tam təslim olmaq sayılırdı. Bu dərs bizə öyrədir ki, problemlər və təhlükələr nə olursa olsun, biz onlara əhəmiyyət verməməli, haqq və ədalətdən uzaqlaşmalıyıq. (Nur Daneş jurnalı, № 3)

9-19 - İbn Əbi əl-Hədid (İraq alimi və şairi)

Hüseyn kimi tanıyırsan, bir anlıq zəlliliyi qəbul etməyən, öz iradəsi ilə zalımlara baş əyməyən bu fəvqəlbəşər insan kimdir?

9-20- Doktor Əli Şəriəti

Zülmün, zülmün qamçısının altında yaşayan insanlara heyranam, amma azad yaşayan Hüseyinə ağlayırlar... Gedənlər Hüseyinə nəsə edib. Qalanlar Zeynəbi kimi

bir iş görməlidir, yoxsa yezididirlər... Hüseyin sudan çox susamışdı. Təəssüf ki, onun düşüncələri əvəzinə bizə gərginlik yaralarını göstərdilər və ən böyük ağrısını susuzlaşdırma adlandırdılar. ...Əgər bir cəmiyyətdə bir Hüseyin və ya bir neçə Əbuzər olsa, həyatımız, hürriyyətimiz, düşüncəmiz və elmimiz olar, düşməyə qalib gəlmək və sevgi ilə bərabər sevgimiz, gücümüz və inadımız olar. İlahi... Uşaq Hüseyindən (ə) qardaşına, özündən quluna, Quran oxuyandan Kufə övladlarının müəlliminə, müəzzinə, qohum və ya qəribə, əsilzadəyə, öz camaatında böyük və ləyaqətli insana və azad insana. Bütün ictimai qururlardan, bütün kişilərə, qadınlara, uşaqlara, bütün qocalara və gənclərə tarixi öyrətmək üçün qardaşlıq içində şəhidlik qarşısında dayandılar, necə etməli olduqlarını. yaşayın... Şiə Əlinin (ə) yerində olduqları vaxtdan və şiə Hüseyin (ə) və şiə Zeynəb (s.ə) olmaq əvəzinə, yəni “şəhidlərin ardınca”, “qadınlarımız və kişilərimiz” Şəhidlərə yas tutdular, bitdi, əbədi matəmdə qaldıq!... Hüseyin (ə) çığırması: Mənə kömək edən, qisasını alan varmı? "Mən Nasser Yensraniyəm?" Məgər bilmir ki, ona kömək edən, qisas alan yoxdur? Bu sual bəşər tarixinin sualıdır və bu sual gələcəyə aiddir və hamımıza aiddir... Hüseyin (ə) hər il yenidən şəhid olan və hər kəsi öz dövrünün haqq cəbhəsinə kömək etməyə dəvət edən əbədi bir həyatdır. ...Hüseyin (ə) bizə şəhadətindən daha böyük dərs verdi.

Həcci yarı yolda qoyub şəhadətə getməkdir. Tarixin bütün zəvvarlarına, tarixdə namaz qılanlara, İbrahimin sünnəsinə inananlara, əgər məqsəd olmasa, Hüseyin (ə) olmasa və varsa, öyrətmək üçün həcc mərasimini bitirmir. Yezid, Allah evinin ətrafında dolaşmaq büt evinə bərabərdir... Şiə olmaq məsuliyyəti nə deməkdir, azad insan olmaq məsuliyyəti nə deməkdir, bilməlidir ki, daim döyüşdədir.

Tarix və həmişə zaman və yer üzündə hər yerdə - bütün səhnələr Kərbəla və bütün Məhərrəm ayları və bütün Aşura günləri - seçim etməlidir: ya qan, ya mesaj, ya Hüseyin və ya Zeynəb olmaq, ya da belə ölmək, ya da belə.Qal... İmam Hüseyin (əleyhissalam) öldürülməzdən əvvəl də şəhid olmuş bir şəhiddir; Qəssabxananın çuxurunda deyil, evinin içində “yox” dediyi andan ondan beyət tələb edən Vəlidin – Mədinə hökmdarının dəvətinə qədər. Bu “yox” şəhadət seçilmiş bir şeyin rəddi və inkarı idi və o andan Hüseyin şəhid olur... Hüseyinin fitvası belədir: Bəli! Bacarmamaqda da dayanmaq var... Hüseyin aciz deyildi ki, ağlayaq... Böyük şəhadət müəllimi indi cihadı anlayanların hamısına ancaq bacarmaqda və qalibiyyəti bilənlərə öyrətmək üçün ayağa qalxmışdır. düşmən yalnız qalib gəlməkdədir.Şəhidlik itki deyil, seçimdir; Mücahidin azadlıq astanasında və məhəbbət qurbangahında özünü qurban verərək qalib gəldiyi seçim, Hüseyin isə “Adəmin varisi” – Adəm övladlarına həyat verən – və “böyük peyğəmbərlərin varisi”dir. insanlara necə yaşamağı öyrətdi..

9-21- "Cavahirləl Nehru" (1964-1889)

Hindistan inqilabının rəhbərlərindən biri və müstəqillik əldə etdikdən sonra bu ölkənin ilk baş naziri İmam Hüseyin (ə) haqqında buyurur: İmam Hüseyinin (ə) şəhadəti bütün cəmiyyətlər üçün bir nümunədir, ədalət və salehlik yolu ilə getməkdir.

9-22- Şeyx Cəfər Şuşəri

Quranın əzəməti, həm də möcüzəsi ondan ibarətdir ki, digər kitablardan fərqli olaraq təkrarı darıxdırıcı deyil, lütfü artır, İmam Hüseyinin (ə) də eynisidir. Oxunan

və ya eşidilən hər şey yenidir. Başqa bir şey budur ki, Quran sətirlərinə baxmaq ibadətdir.

Onu oxumaq və dinləmək ibadətdir, İmam Hüseyin (ə) mərəsiyəsi də, oxuyub dinləmək də ibadətdir, ağlamaq və ağlamaq da ibadətdir.

10) Aşura dastanı ilə bağlı başqa mütəfəkkirlərin baxışları

İmam Hüseyin (əleyhissalam) xasiyyəti, həyatı və həyat verən hərəkəti mütəfəkkirlər tərəfindən həmişə diqqətlə öyrənilmiş və tənqid edilmişdir. Bütün millətlərdən, sahələrdən olan fikir, qələm, ifadə sahibləri tərəfindən minlərlə məqalə, yüzlərlə kitab yazılmışdır.

Hüseyn bin Əlinin (əleyhissalam) şəxsiyyətinin cəlbediciliyi bir çox fikir adamlarınının diqqətini çəkmişdir. Mütəfəkkirlər arasında o Həzrət Həmmamın yüksək xasiyyətini qeyd edənlər, onunla zərrə qədər yaxınlığı belə olmayanlar, hətta bəziləri onun müxalifləri sayılsalar da, eyni zamanda onu tərifləmişlər. Bu barədə dünyanın bəzi böyük və qeyri-müsəlman mütəfəkkirlərinin sözlərini təqdim edirik:

10-1- Süleyman Katani

Bu xristian yazıçısının nəzərindən əsrlər keçsə də Hüseyin (əleyhissalam) səsi hələ də eşidilir: Ey Müaviyə! Oğlunuz Yezid Hüseyin (əleyhis-salam) ilə zorakılığın və zülmün əsasını qoydu, başını kəsdi və bacısı Zeynəbə şirin hədiyyə etdi ki, Kərbəlaya gəlsin və camaatın ağızından fəryad etsin. Hələ də Hüseyin

(əleyhissalam) qanını istəyən şielər və onların tərəfdarları uzun müddətdir. (Katani, Süleyman, İmam Əli (əleyhis-salam) Meşəli və Dezhi, tərcümə: Fars, Cəlaləddin, səh. 236.)

10-2 - Corc Cordaq (xristian alim və yazıçı) deyir

Bu günə qədər xalqın namusunu düşünən, döyüş meydanında tək qalaraq, qılınc yaralarından yerə yıxıldığı üçün həyat yoldaşına, ailəsinə və başqalarına dəstək olmaq üçün mübarizəni bir an belə dayandırmayan o qeyrətli insan, nizə və zıpkınlar. Və o, Kufə camaatının və idarə heyətinin muzzdlu əsgərlərinin qadın və uşaqlarının sığınacağına (çadırına) hər tərəfdən hücum etdiyini gördü. Əgər dininiz yoxdursa, həyata azadlığı qoymayın. (Cordaq, Corc, Sautul-Adalahul-İslamiya, say 4, səh. 76.)

Həmçinin deyir: Yezid camaatı Hüseyini (əleyhissalam) öldürməyə və qan tökülməsinə təşviq etdikdə, onlar dedilər: Nə qədər ödəyəcəksiniz? Amma Hüseyin (əleyhissalam) səhabələri ona dedilər: Biz sənənləyək; Yetmiş dəfə öldürülsək, döyüşmək və yenidən öldürülmək istəyirik. (Hozanet saytının jurnal bölməsindən götürülmüşdür)

10-3- Frederik Ceyms

İmam Hüseyin (əleyhissalam) və hər bir şəhid qəhrəmanın ibrət dərəsi budur ki, dünyada dəyişməz olan ədalət, mərhəmət və sevginin əbədi prinsipləri vardır və bu həm də o deməkdir ki, nə vaxt kimsə bu xüsusiyyətlərə görə müqavimət göstərsə və

insanlıq israrlıdır. onun yolu, onun Prinsipləri həmişə dünyada qalacaq və populyar olaraq qalacaq. (Nur Daneş jurnalı, nömrə 3)

10-4- Antuan Bara (kitabın müəllifi: Hüseyin xristian düşüncəsində) deyir

Hüseynin (əleyhissalam) həyat və hərəkəti ilə bağlı məni daha çox onun şəxsiyyətinin inqilabi cəhəti maraqlandırır. Həzrət Peyğəmbər (s) qiyamının manifestində belə buyurmuşdur: “Mən şəhvət və ləzzət, fitnə və zülm üçün qiyam etməmişəm, lakin mənim qiyamım əcdadlarımin ümmətini islah etmək, yaxşılığa əmr edib, pislikdən çəkəndirmək və ona uyğun hərəkət etmək üçündür. babamın və atamın yolu”. Bu inqilabi ruh hər bir insanda istənilən vaxt və məkanda olsa, möcüzəvi işlər görə bilər.

İmam Hüseynin (əleyhissalam) şəxsiyyətinin məni valeh edən digər cəhəti də onun inqilabi ruhu ilə yanaşı təvazökarlığıdır. Bu iki xüsusiyyət bir insanda birləşdirilə bilməz. Təvazökarlıq Allahın seçdiyi insanların xüsusiyyətlərindən biridir. Eyni zamanda, onun düşmənləri qarşısında ləyaqəti, azadlığı, qürur hissi var, özünəməxsus təvazökarlığı var. Bu, İmamın xüsusiyyəti sayılan nəhəng ölçüdür. Hüseyin (əleyhissalam) dastanı təkcə şiə, sünni və müsəlman üçün deyil, hər bir möminə aiddir. İslam Peyğəmbərinin hədisindəki kimi

Demişdir: “Möminlərin qəlbindəki hərarət Hüseynin öldürülməsi ilə heç vaxt soyumayacaq; Həqiqətən də, İmam Hüseynin (əleyhissalam) öldürülməsi və şəhadətindən möminlərin qəlbində heç vaxt soyumayan hərarət və hərarət yaranır”.

(Nuri, Hüseyin bin Muhəmməd Təqi, Müstədrək əl-Vəsail və Mustnabatul-Məsəl, alim, korrektor və nəşir: Əl-Beyt İnstitutu, əleyhis-salam, səh. 318.) Bu hədisdə “in” deməmişdir. Müsəlmanın qəlbi", lakin yol və adət-ənənə ilə gedən hər bir azad insan Hüseyin (əleyhis-salam) "imanları" ehtiva edir (Xristian düşüncəsində Bara, Antuan, Hüseyin)

Buna görə də dünya və mütəfəkkirlər Hüseyinin (əleyhissalam) tərcümeyi-halı ilə tanış olanda ona valeh olurlar. Çünki Əli bin Əbi Talibin (əleyhissalam) yolu və peşəsi onları valeh edir. o (Antuan Barra) şəliyi ilahi eşqin ən yüksək dərəcəsi kimi təqdim edir və İmam Hüseyini (əleyhissalam) təkcə şələlərə və ya müsəlmanlara aid deyil, bütün aləmlərə mənsub hesab edir və onu dinin cəvahiri olan Hüseyin ifadəsi ilə tanıtdırır. dinlər və sonda nitqini Hüseyin (əleyhissalam) mənim qəlbimdə olduğu ifadəsi ilə bitirir. (Kihan qəzeti, 04.11.2015)

10-5- Edvard Braun (məşhur ingilis şərqşünası)

Kərbəlayı eşidəndə kədərlənməsin ürək varmı? Hətta qeyri-müsəlmanlar belə bu İslam müharibəsinin hansı ruhun saflığını inkar edə bilməzlər. (Noor Danesh jurnalı, № 1341.3)

10-6- Alman müsyö Marbin (şərqşünas) deyir

Yezid zahirdə Hüseyin (əleyhissalam) və onun ənsarını öldürdü, amma daxildə Hüseyin (ə) Yezidi və bütün Əməviləri min dəfədən də betər öldürdü. Yezid onları bir gün şəhid etdi, amma İmam Hüseyin (ə) onu və tərəfdarlarını əbədi və hər gün öldürdü. (Məhəmmədi Eştherdi, Muhəmməd, İmam Hüseyin (ə.s.) Aftab Taban

Vilayəti, səh. 218.) Həmçinin buyurur: Hüseyin (ə.s) ən əziz insanları fəda etməklə, günahsızlığını və salehliyini sübut etməklə dünyaya fədakarlıq və şücaət dərsi vermiş, İslamın və müsəlmanların adını tarixdə məşhur etmişdir. İslam dünyasının bu əsgəri Rəşid dünya əhlinə göstərdi ki, istibdad və istibdad davamlı deyil və zülmün bünövrəsi nə qədər böyük və möhkəm olsa da, haqq və haqq qarşısında saman çöpü kimi uçub gedəcək. (Həşminejad, Əbdül Kərim, Hüseyinin insanlara verdiyi dərslər, səh. 439.)

O deyir: Bu hərəkətin ən mühüm təsiri siyasət aləmində böyük əhəmiyyət kəsb edən ruhanilərin rəhbərliyinin yenidən Bəni-Haşımın əlinə keçməsi və xüsusilə Hüseyinin (ə) sağ qalanları arasında müəyyən olması idi.) və (hökumətin) zalım olması çox çəkmədi. Müaviyə və onun davamçıları məhv edildi və bir əsrdən az müddətdə hakimiyyət Əməvilərin əlindən alındı.

Əməvilərin məhvi (qüdrətinin) o həddə çatıb ki, bu gün onların adı və ünvanı qeyd olunmur və əgər tarixi kitabların mətnində bu xalqın adı çəkilirsə, arxasınca minlərlə lənət və küfr yazılıb. onlara və bu ancaq İmamın qiyamına görədir. Hüseyin (əleyhissalam) ona sadıq olandır. (Həşminejad, Əbdül Kərim, səh. 445.)

10-7 - Çarlz Dikens (İngilis yazıçısı) deyir

Əgər İmam Hüseyin (əleyhissalam) öz dünyəvi nəfsi uğrunda döyüşü nəzərdə tuturdusa, başa düşə bilmirəm ki, niyə bacılarını və uşaqlarını özü ilə aparıb? Deməli, ağıl diktə edir ki, o, özünü İslam yolunda fəda edib. (Məzlumi, Rəcəb Əli, Azadqan Rəhbəri, səh. 52)

10-8- A. Russell (İngilis şairi)

...İmamın (əleyhissalam) mübarək ağzını qamçıları ilə döyürdülər. Ay ulduzların ayaqları altına düşən bədən, baxanları ovsunlayan həmin saf bədəndir. Mübarək damarlardan çıxan qurumuş qan heç vaxt belə ilahi rəngə boyanmamış səmavi bir iksirdir. Ey çılpaq və bərbad Kərbəla torpağı, orada nə ot var, nə ot var, əbədi

Kədərin və ah-nalənin nəğməsi örtülsün, çünki sənin torpağında canını Allaha təqdim edən Fatimənin (s.ə) övladının müqəddəs bədəni yerə yıxıldı. (Məzlumi, Rəcəb Əli, Azadqanın Rəhbəri, səh. 53)

10-9 - Maurice Ducberry (Avropa tarixçisi)

Tarixçilərimiz Aşura gününün həqiqətini dərk etsəydilər, bu yası anormal saymazdılar. İmam Hüseyin (əleyhis-salam)-ın ardıcılıarı İmama əzadarlıq etməklə bilirlər ki, onlar ədəbsizliyi, alçaqlığı, tabeçiliyi, müstəmləkəçiliyi və istismarı qəbul etməməlidirlər; Çünki İmamın və onların rəhbərinin şüarı zülmə boyun əyməmək idi. Hüseyin (əleyhissalam) canını, malını, övladını namus, namus, xalq, İslamın məqam və rütbəsinin əzəməti yolunda fəda etdi və Yezidin müstəmləkəçilik və macəralarının yükü altına düşmədi. Elə isə onun yolunu özümüzə örnək edək və yezidilərin və yadellilərin zülmündən xilas olaq və ləyaqətlə ölümü zillətlə yaşamaqdan üstün tutaq. İslami təlimlərin xülasəsi budur... (Əbi Məhnəf, Əbi Məxnəfin ölümü, tərcümə: Codki, Höccətullah, səh. 74 və 75) (İmam Hüseyin və Əshabının qiyaməti, səh. 21)

10-10 - Bartolome

(20-ci əsrin birinci yarısının italyan adı olan, lakin əsərlərinin çoxunu alman dilində yazan şərqşünas):

O, tarixdə iranlılarla İmam Hüseyin (əleyhissalam) münasibətindən bəhs edən yeni bir məsələyə işarə edir ki, o da İmam Hüseyin (əleyhissalam) nümayəndəsinin beş fərsəxdə fars dilində iranlılar qarşısında çıxış etməsidir. Kufənin “Səluçi” adlı yerdə.Və onlara Yezidin hökmranlığını ifşa etdi: ...Yəzid Şamda atasının yerinə oturduğu gündən hökumətdə azgınlıq və pozğunluq aşkar oldu, ...

Beytul-Mal ancaq Yezidin azgınlığını təmin edə bilənlərin təqaüdlərini ödəmək üçün istifadə olunurdu. Ərləri, ataları müharibədə həlak olan dul qadınlar, yetimlər Bələddə dilənçilik edir, onların canını dolandırmaq heç kəsin vecinə deyil. Peyğəmbər ailəsinin hörməti getdi, İmam Hüseyin (əleyhissalam) qeyd edir ki, zülm və fəsad hökuməti İslamı tezliklə məhv edəcək. Buna görə də İslamı zülmədən xilas etmək üçün hərəkətə keçməyə qərar verdi. (Kurt Frischler, İmam Hüseyin (əleyhissalam) və iranlılar, tərcümə: Mənsuri, Zəbihullah, səh. 11 və 12)

10-11 - Will Durant; (Amerikalı filosof, tarixçi və yazıçı)

İmam Hüseyin (əleyhissalam) öldürüldüyü Kərbəla şialəri onun xatirəsinə böyük bir ziyarətqah tikiblər və hələ də hər il onun qətli ilə bağlı faciəli hadisəni nümayiş etdirir və yas tutur, Əli və onun iki oğlunun xatirəsinə yad edirlər. Həsən və

Hüseyn.(Onlara salam olsun) təsbih edirlər. (Will Durant, History of Civilization, tərcümə: Taheri, Abolqasem, cild 4, səh. 249.)

10-12- Tomas Karlayl (İngilis tarixçisi və filosofu)

Kərbəla tarixindən öyrənə biləcəyimiz ən yaxşı dərs budur ki, İmam Hüseyn (əleyhissalam) və onun səhabələri Allaha möhkəm iman gətirmişlər. Onlar öz hərəkətləri ilə sübut etdilər ki, haqq ilə batilin mübarizəsində say üstünlüyü və say çoxluğu vacib deyil və Hüseynin (əleyhissalam) azlıqda olmasına baxmayaraq, qələbə çalması mənim üçün təəccüblüdür. (Noor Danesh jurnalı, ikinci il, cild 3, səh. 96)

10-13-L. M. Boyd; (Qərb yazıçılarından biri)

Əsrlər boyu insan cəsarəti və ruhun böyüklüyünü, qəlbin böyüklüyünü və əqli şücaəti həmişə sevmiş və bunlar azadlığı və ədaləti heç vaxt zülmün və fəsadın gücünə təslim etməmişdir. İmam Hüseynin (əleyhissalam) şücaəti və əzəməti bu idi.Tarixindən 1300 il keçməsinə baxmayaraq, bu böyük fədakarlığı ürəkdən və ruhdan tərənnüm edənlərlə birlikdə iştirak etdiyim üçün xoşbəxtəm. (Noor Danesh jurnalı, ikinci il, cild 3, səh. 96, 1341)

10-14- Vaşinqton İrvinq (məşhur Amerika tarixçisi)

İmam Hüseynin (əleyhissalam) Yezidin vəsiyyətinə tabe olmaqla həyatını xilas etməsi mümkün idi, lakin rəhbərin məsuliyyəti və İslam hərəkəti Yezidi xilafət kimi tanımağa imkan vermədi. Tezliklə o, İslamı Əməvilərin pəncəsindən azad

etmək üçün hər hansı bir narahatçılığa və təzyiqə dözməyə hazırlaşdı. Quru torpağın qızmar günəşi altında və qumda

Taftideh, Hüseyinin (əleyhissalam) ruhu ölməzdir. Ey qəhrəman və igidlik nümunəsi və cəngavərim, ey Hüseyin (əleyhissalam)! (Noor Danesh jurnalı, ikinci il, cild 3, səh. 196)

10-15 - Tomas Masaryk

Baxmayaraq ki, kahinlərimiz də Məsihin (əleyhissalam) iztirablarını qeyd etməklə insanlara təsir edir, lakin Hüseyin (əleyhissalam) tərəfdarlarında olan ehtiras və həyəcanı Məsihin (əleyhissalam) davamçılarında tapmayacaq. Onun üzərinə və görünür, bunun səbəbi budur. Hüseyinin (əleyhissalam) əzabları ilə müqayisədə Məsihin (əleyhissalam) iztirabları nəhəng bir dağla müqayisədə saman çöpü kimidir. (Dağaqani, Nasir, Qiyam Hüseyin (əleyhissalam) və onun səhabələri, səh. 20)

10-16- Gibbon (İngilis tarixçisi)

Bəşəriyyətin gələcək əsrlərində və müxtəlif ölkələrdə İmam Hüseyinin (əleyhis-salam) vəfatının kədərli səhnəsinin təsviri ən soyuqqanlı oxucunun qəlbini o qədər oyadacaq ki, o, özünəməxsus bir hekayə tapacaq. ona qarşı mərhəmət və mərhəmət. (Noor Danesh jurnalı, №3)

10-17- Nikolson (məşhur şərqşünas)

Əməvilər üsyankar və despotik idilər, İslam qanunlarına məhəl qoymayaraq müsəlmanları alçaltdılar,... və tarixi araşdırdıqda belə deyilir: din mərasim itaətinə,

dini hökumət isə imperiyaya qarşı qalxdı; Ona görə də tarix ədalətlə hökm edir ki, Hüseyinin (əleyhissalam) qanı Əməvilərin boynundadır.

10-18- Sarpersi Sayks (İngilis şərqşünası)

Doğrudan da, bu az adamın göstərdiyi mərdlik və şücaət o qədər idi ki, bütün bu əsrlərdə bunu eşidən hər kəs heyranlıqla dil açıb. Bu bir ovuc cəsarətli və qeyrətli insanlar, Termopilin müdafiəçiləri kimi, əbədi olaraq özlərinə yüksək və ölməz bir ad qoydular.

10-19- Mahatma Qandi (Hindistanın müstəqillik lideri)

Mən İslamın böyük şəhidi İmam Hüseyinin (əleyhissalam) həyatını diqqətlə oxudum və Kərbəla səhifələrinə kifayət qədər diqqət yetirdim və mənə aydındır ki, Hindistan qalib ölkə olmaq istəyirsə, mütləq İmam Hüseyindən (ə) nümunə götürün. (Mühəddisi, Cavad, Fərhəng Aşura, səh. 279)

10-20 - Tamlas Tondon (Hindu, Hindistan Milli Konqresinin keçmiş prezidenti)

Bu böyük qurbanlar; İmam Hüseyinin (ə) şəhadəti bəşəriyyətin təfəkkür səviyyəsini yüksəltdi və onun xatirəsi əbədi olaraq qalmağa layiqdir. (İslampur Kərimi, Əskəri, İmam Hüseyin (əleyhissalam) və onun düşüncə aynasında qiyamı, səh. 44)

10-21- Dr. Josef Frenc

Məşhur fransız tarixçisi doktor Cozef “İslam və müsəlmanlar” kitabında yazır: İslamın banisi Muhəmməd bin Abdullahın (Allah ona rəhmət etsin) vəfatından sonra onun arasında fikir və əqidə ixtilafları aşkar edilmişdir. davamçıları və davamçıları. Bəzi qruplar onun kürəkəni Əli bin Əbi Talibin xilafətini, digər bir qrup isə onun qayınatası Əbu Bəkrin xilafətini qəbul etmiş, birinci qrup şiə, ikinci qrup isə sünni adlanırdı. Həzrət Əli (əleyhissalam) xilafətə çatdıqda və Həzrət Muhəmmədin (s) arvadı və Əbu Bəkrin qızı Aişə ona və Məhəmmədin (s) digər qayını Müaviyə ona qarşı çıxdı. ona olsun), Suriyada krallığın bayrağını qaldırdı. Bu zaman şiddətli döyüşlər getdi, çoxlu sayda insan həlak oldu və yaralandı. O zaman ki, Suriya valisi (Müaviyə) Həzrət Əlinin (əleyhissalam) tərəfdarlarını öldürüb qarət edib onlara həzrət Əlinin (əleyhissalam) adını çirkin şəkildə çəkməyi və Əlini (əleyhissalam) təhqir etməyi əmr edəndə. onun üzərinə) minbərlərdə və məscidlərdə. Şiə və sünni firqələri arasında düşmənçilik və ədavət artdı və şiələr sünnənin böyüklərinə itaət etmək yükündən çıxıb onlara qarşı nifrət və nifrətlərini bildirdilər. Amma hökumət və hakimiyyət Sünənin əlində idi. Xilafət dövründən şiələr zalım hökumətlərin qorxusundan heç bir fikir bildirməmiş və bu əməl Aşura hadisəsinə qədər davam etmişdir.

Bu gün Suriya hökmdarının (Yezid ibn Müaviyənin) əmri ilə İmam Hüseyin (ə) və onun tərəfdarları Kufə yaxınlığında öldürüldü və bu hadisə böyük əhəmiyyət kəsb etdi və Həzrət Əlinin (ə) tərəfdarları təşvişə düşdü və fürsətdən istifadə edərək

döyüşə başladı.Və qan töküldü, əzadarlıq mərasimi keçirildi və o yerə çatdı ki, şiələr Məhəmmədin (s) nəvəsi, yəni İmam Hüseyin bin Əlinin (ə) əzadarlıq mərasimini də daxil etdilər. Hz.Əli və Həzrət Fatimənin (salamullahi əleyha) nəslindən olan bəziləri dinlərinin bir hissəsi kimi və o gündən indiyə kimi onları on iki adlandıran dinlərinin böyüklərinə tabe olublar. onların hər birinin sözləri, davranış və hərəkətləri Allah və Rəsulun söz və əməlləri və Quran tilavəti ilə eyni ardıcılıqla İmam Hüseyinin (əleyhissalam) əzadarlığında və tədricən bu əzadarlıqda iştirak edirdilər. Şiə dininin sütunları qoyuldu. Şiələrin qısa müddətdə əldə etdiyi sürətli irəliləyişlə demək olar ki, yaxın iki əsrdə onların sayı digər müsəlman məzhəblərini üstələyir və bunun səbəbi İmam Hüseyin (ə) əzadarlığı ilə bağlıdır (salanı olsun).

Bu gün dünyada elə bir yer yoxdur ki, məsələn, iki-üç şiə tapılıb yas saxlamasın. Marsel limanında bir ərəb gördüm ki, şiə dininə tabe idi və zahirən Bəhreynin beyətini qəbul etmişdi.

İmam Hüseyinin (ə) Aşura günü İmam Hüseyinin hekayətlərini tək oxuyub ağlayır, sonra qənd və düyü ilə hazırladığı yeməklərdən kasıblara paylayırdı.

Şiələr hesab edirlər ki, Aşura və Tasua günlərində kasıblara yemək verilməlidir.Bu səbəbdən də hər il imkan daxilində kasıblara öz mallarından kömək edirlər və bəzən bu ianələr milyonlarla dolları da keçir. Şiələrin başqa bir qrupu əzadarlıq məclisi qurmaq üçün dəyəri milyonlarla dolları keçən vəqflər ediblər. Etiraf etmək lazımdır ki, şiələrin

Onlar din və İmam Hüseyin (əleyhis-salam) üçün əzadarlıq etmək üçün canlarını və mallarını fəda etməkdən çəkinmirlər.

Bu gün müsəlman dünyasının hər yerində elmdən xəbərdar olan ən ləyaqətli insanlar var və xüsusilə şiə məzhəbinin İslamın digər məzhəbləri qarşısında üstünlüyü və üstünlüyü var. (İmam Hüseyin və onun yoldaşlarının yüksəlişi, səh. 24, Reader's Digest, Nyu-York nəşrindən sitat gətirir)

Nəticə

Aşura dastanı bəşər tarixinin milyonlarla insanın duyğularını oyatmış, coğrafi və dini sərhədləri aşmış, digər dinlər arasında da müqəddəsliyini qoruyub saxlayan ən ehtiraslı dastandır. İmam Hüseyin (ə) şəxsiyyətinin əzəməti bu gün hər kəsi heyran etmişdir ki, onun böyük adı qarşısında nəinki aşıqləri, hətta qəriblər də baş əyirlər.

Kərbəla dastanını ehtiram və ehtiramla gətirirlər, yad edirlər. Quran və hədislərə görə müsəlmanlar tarixdən ibrət dərsi götürməyə borcludurlar. Ona görə də hər hansı bir zamanda və məkanda Aşura hadisəsinə istinad etmək və o hərəkətdən nümunə götürmək vəzifədir, Aşura hərəkətini İmam Hüseyin üçün xüsusi hesab etmək deyil. İmam Hüseyin (ə) qiyamı müəyyən bir zaman, məkən və torpaqda deyil, müxtəlif maddi-mənəvi, şəxsi və ictimai, əxlaqi, siyasi, hərbi və mədəni ölçülərdən nümunə və örnək olmalıdır. Aşura böyük bir missiya daşıyır. Bütün dindarlar, xüsusən də cəmiyyətin bilikli insanları. Tarix boyu insan əli ilə çoxlu hərəkətlər və inqilablar olub və ənənəyə görə onlardan yalnız bəzilərinin əsərləri qalıb ki, onların arasında Aşura Hüseyin hərəkəti xüsusi bir görünüşə malikdir.

İmam Hüseyin (ə) hərəkətinin ölməzliyi əbədi və daimi olan ilahi mükafatdır, bu hərəkətin ölməzliyinin amilləri Allahın lütf və iradəsidir. Allah bəşəriyyət üçün

faydalı və faydalı olan hər şeyə əbədi həyat bəxş etməyi və “Allahın nurunu” təhlükə yaradanların əlindən qoruyub saxlamağı iradə etmişdir. Mərkəz sağ Aşura hərəkətinin xüsusiyyətlərindən biridir, çünki bu hərəkət sağa söykənir, bu hərəkətin insanları hidayət və maarifləndirmə istiqamətində qiymətli təsir və faydaları olmuşdur. Məhz Aşura hərəkətinin əhatəliliyi və Əba Abdullahın əməli və epik xarakteri Aşura səhnəsində daha qabarıq görünür. Deyilən mövzular qısaca bəhs etdiyimiz Hüseyni hərəkətinin fəlsəfəsi və ölümsüzlüyünün mühüm amilləri idi. İmam Hüseyin həmin sahədə şəhadət həddinə çatmağı bacaran o kamil insanın rəmzidir, ona görə də bu gün və müasir dünyada demək olar ki, şəhadət var qüvvəsi ilə və Allahın nəfəsi ilə döyüşmək deməkdir. ruh və bəlkə də Hüseyni hərəkətinin mistik və ideoloji aspektdən ölməzliyinin sirri də bundan ibarətdir. Olsun, çünki ruhun havası əzəldən əbədiyyətə qədər bütün insanlarda mövcuddur və sonda da olmalıdır. buyurmuşdur: Aşura dastandır, çünki İmam Hüseyin (ə) tək və silahsız Yezidə beyət etməmiş və buyurmuşdur: Ləyaqətlə ölüm zillətlə yaşamaqdan yaxşıdır. Durdu, döyüldü, yara aldı, şəhid oldu. Aşura hadisəsinə səbəb olan İmam Hüseynin (ə) hərəkəti bir inqilab və İslam cəmiyyətini islah etmək cəhdindən başqa bir şey deyildi. Həqiqi İslamın bərqərar olmasının ən mühüm amili və dini təhriflərin natiqi kimi İmamın (ə) dini inqilabı tarix boyu həmişə olmuşdur və Hüseyni dastanının ölməzliyinin sirri də budur ki, bu da təkə ümmət üçün ölməzdir. Müsəlmanlar, həm də başqa millətlər üçün tam bir mənlik və mahiyyətdir.